

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN “TOPLULUK KARŞISINDA KONUŞMA” İLE İLGİLİ ÇEŞİTLİ GÖRÜŞLERİ (AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

*Akif ARSLAN**

ÖZET

Çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşma becerisi ile ilgili çeşitli görüşlerini belirlemektir. Bu amaçla Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi'nin değişik bölümlerinde eğitimlerine devam eden 500 üniversite öğrencisine araştırmacı tarafından geliştirilen anket uygulanarak araştırmanın verileri elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun topluluk karşısında konuşmak istediği fakat Türkçeye hâkim olunmaması, Türkçenin sonradan öğrenilmesi, yanlış veya eksik bilgi verme korkusu, dinleyicilerin alaycı davranışları, özgüven eksikliği, utangaç mizaç, diksiyon problemleri, anlaşılmama endişesi gibi çeşitli sebeplerden dolayı ellerine fırsat geçse bile topluluk karşısında konuşmadıkları veya topluluk karşısında konuşmayı gerektiren görevlerden kaçındıkları belirlenmiştir. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin sınıfta çoğunlukla başarılı öğrencilerle söz verilmesi, topluluk karşısında konuşma etkinliklerinin resmî bayramlardaki birkaç konuşmadan ibaret olması, sınıfların kalabalık olması, öğrencilere yeterince söz hakkı verilmemesi ve daha çok öğretmenlerin konuşması, öğrencilerin öğretmenlerin tepkisinden çekinmeleri, çeşitli merkezi sınavlara odaklanıldığı için konuşma becerisinin ihmal edilmesi gibi bazı sebeplerden dolayı, eğitim kurumlarının bu beceriyi yeterince geliştiremediği düşüncesinde oldukları da tespit edilmiştir. Çalışmada, topluluk karşısında sınırların gerilmesi, aşırı derecede heyecanlanma, eleştirilmekten korkma, söyleyeceklerini unutma, bayılma endişesi gibi psikolojik ve terleme, titreme, yüzün kızarması, baş ağrısı, kekeleme, sesin titremesi, kalp atışlarının hızlanması, kelimeleri yutma gibi fiziki özellikler ortaya konulduktan sonra, araştırma kapsamındaki öğrencilerin topluluk karşısında yaşanan heyecanın azaltılması için neler yapılması gerektiğine yönelik çeşitli önerilerine de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, konuşma becerisi

SOME OPINIONS OF THE UNIVERSITY STUDENTS RELATED TO “GIVING A SPEECH IN FRONT OF PUBLIC” (Ağrı İbrahim Çeçen University Sample)

ABSTRACT

This study aims to determine various opinions of university students related to the skill of making a speech in front of the public.

* Yrd. Doç. Dr. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: akifarslan78@mynet.com

With this aim 500 university students, attending different departments at Ağrı İbrahim Çecen University, were administered a questionnaire developed by the researcher, and the data of research are gathered. As a result of this study, it is determined that many of the students want to give a speech in front of the public but because of various reasons such as not to have adequacy in Turkish, acquiring Turkish as a second language, the fear of giving wrong or inadequate knowledge, audience's sarcastic reactions, lack of self-confidence, shy personality, accent problems, worry of not being understood etc. even if they have the chance, they do not speak in front of the public or they avoid the duties required giving speech in front of the public. It is also identified that the students in this study are of the idea that this skill is not improved at educational institutions because of some reasons such as only successful students' being given the right of the speech, the activities in front of the public's being limited to some official ceremonies, crowded classroom, students not being given right to speak as required and teachers speaking mostly, fear of students from teacher's reaction and ignoring speaking skills because of focusing on centrally given examinations. In this study, after the students' psychological and physical characteristics, getting nervous, sweating, fear of being criticized, forgetting what to say, fear of getting dizzy, and blushing, sweating, trembling, headache, stumbling, trilling, heart beat speeding up, swallowing words respectively are determined it is also mentioned what should be done in order to decrease the level of excitement that occurs in front of public.

Key Words: Turkish teaching, speaking skills.

1. Giriş

Kültür ve tecrübeden etkilenen, toplumsal bir anlatım sanatı ve üst üste binlerce bireysel sezginin özeti (Özbay, 2009: 4) olan dil, okuma, dinleme; konuşma ve yazma olmak üzere dört beceriden oluşmaktadır. Bu dil becerilerinden konuşma becerisi okuma, yazma ve dilbilgisi gibi çeşitli çalışma konularının çıkış noktası olarak kabul edilmekte ve insan hayatında çok önemli bir yer tutmaktadır (Öz, 2006: 193). Hatta konuşma, okuma ve yazma faaliyetlerinin çıkış noktası olduğundan Türkçe eğitiminin temeli olarak kabul edilmektedir (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2011: 201).

Dinlemeden sonra en çok kullanılan dil becerisi (Demir, 2010) olan konuşma insanın sosyal bir varlık oluşunun önemli bir bölümünü oluşturan, çevremizle iletişim kurmamızı sağlayan ve insanları başarılı veya başarısız yapan bir özelliktir (Calp, 2005: 163). Konuşma, insanın öteki insanlarla ilişkilerini sürdürebilmesi için en çok gereksinim duyduğu ve yararlandığı önemli bir etkinliktir. İnsanlar arasındaki iletişim, özellikle günümüzde, büyük oranda konuşma aracılığıyla gerçekleşir (Gündüz, 2007: 94). Konuşma becerisi vasıtasıyla insan işbirliği yapmayı; bilgilerini, düşüncelerini hızlı bir biçimde aktarmayı; düşüncelerini açıklamak için en uygun kelimeleri bulmayı, kendi fikirlerine güvenmeyi, bir konuda görüşlerini netleştirmeyi, sorunlarını ortaya koymayı öğrenmektedir (Güneş, 2007: 99).

Konuşma becerisinin önemine rağmen insanın konuşmasını hem topluluk önünde hem de yüz yüze yapılan konuşmalarda olumsuz yönde etkileyen, bireyin içinde bulunduğu çevreden, sosyal, kültürel, ekonomik ve fizikî şartlardan veya kişinin psikolojik yapısından kaynaklanabilen bir takım faktörlerin varlığından söz edilebilir (Sargın, 2006: 14). Bu faktörlerden biri de iletişim

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/3, Summer, 2012

kaygısıdır. Toplum karşısında konuşurken karşılaşılan en büyük engellerden biri korkudur (Vural, 2007: 18; Carnegie, 1995: 30-33). Zaman zaman son derece donanımlı, kültürlü, karşılıklı konuşmalarda son derece başarılı insanların bile topluluk önünde konuşurken ciddi anlamda korku yaşadıkları gözlenebilmektedir (Gürzap, 2010: 140). Diğer bir ifadeyle stres yaratan durumların bireyde oluşturduğu üzüntü, gerginlik gibi hoş olmayan duygusal ve gözlenebilen reaksiyonları (Demirel, 2010: 78) ifade eden kaygı, insanların topluluk karşısında çeşitli iletişim sorunları yaşamasına yol açabilmektedir. “McCrosky (?) iletişim korkusunu ‘başka kişi ya da kişilerle iletişim kurmaktan ya da iletişim kurma olasılığının belirmesinden kaynaklanan bireysel korku ya da kaygı düzeyi’ olarak tanımlamaktadır (Ergin, 2008: 99). Konuşurken söylemek istediğini unutmama, dinleyiciler tarafından mantıklı bulunmama, sıkıcı olma, dinleyicilerin konuşmasından dolayı kendisini olumsuz değerlendirebileceği düşüncesi gibi endişeler insanların topluluk karşısında yaptığı konuşmalarda kaygı yaşamasına sebep olabilmekte ve konuşmacının rahat davranmamasına, sıkılgan ve ürkek tavırlara, konuşmayı bir an önce bitirme gayretine, omuzların çökük bir duruma getirilmesine, dinleyicilerle göz teması kurmaktan çekinilmesine, başın sürekli öne eğilmesine, vücut ısısının yükselmesine, terlemenin olmasına vb. yol açmaktadır. İletişimde heyecan, korku, tedirginlik, güvensizlik, aşırı hassaslık, çekingenlik gibi duygular ister topluluk karşısında yapılan konuşmalarda ister bir sohbet ya da görüşmede düşünme yetisinin azalması, sinir sisteminin denetim dışında kalması gibi sonuçlara götürebilmektedir (Özçay, 2001: 56). Beatty (2001) titreyen ellerin, yerinde duramamanın, doğrudan dinleyiciyle göz temasında bulunamamanın, soluk soluğa kalma görünümünün ve boğaz üzerinde oluşan kırmızı lekelerin konuşma kaygısını açığa vurduğunu ifade etmiştir (Köseler, 2006: 22). Toplum karşısında konuşma korkusu sonucunda düşünce akışı engellenmekte, olumlu duygular bir anda kaybedilmekte, vücut ve ses titremekte, kalp çarpıntısı ve kan dolaşımı hızlanmakta, ağız kuruluğu başlamaktadır (Vural, 2007: 18). Konuşma kaygısı olan bireyler konuşmalarında gururunun yıkılacağından, başkalarının kendi konuşmasından hareketle olumsuz cümleler sarf edeceğinden, başaramamaktan, söyleyeceklerini unutmaktan, rezil olmaktan, panik yapmaktan, nefesinin kesileceğinden vb. korkar. Bunları engellemek için bireyin mesaja ve başarıya odaklanması, olumlu bir sonucu gözünde canlandırması, derin bir nefes alması vb. gerekir (Condrill ve Bough, 2000: 2).

Üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşma ile ilgili çeşitli görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

a) Üniversite öğrencileri topluluk karşısında konuşmayı gerektiren herhangi bir etkinlikte (Örneğin sınıftaki herhangi bir etkinlikte, 19 Mayıs Atatürk’ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı törenlerinde vb.) konuşmacı olarak görev almak istiyorlar mı?

b) Üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşmayı gerektiren herhangi bir etkinlikte çok istedikleri hâlde görev almaktan çekindikleri durumlar oluyor mu? (Örneğin sınıfta herhangi bir sorunun cevabı bilindiği halde iletişim kaygısından dolayı parmak kaldırılmadığı durumlar oluyor mu?)

c) Üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşmayı gerektiren herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev almak istememelerinin sebepleri nelerdir?

d) Üniversite öğrencileri ilköğretimden üniversiteye kadarki eğitim sürecinde eğitim kurumlarının topluluk karşısında kendini rahatlıkla ifade edebilen bireyler yetiştirip yetiştiremediğine ve öğrencilere topluluk karşısında konuşma fırsatının yeterince verilip verilmediğine ilişkin olarak ne düşünüyorlar?

e) Eğitim kurumlarının topluluk karşısında kendini rahatlıkla ifade edebilen bireyler yetiştiremediğini ve öğrencilere topluluk karşısında konuşma fırsatlarının yeterince verilmediğini düşünen üniversite öğrencilerinin bu görüşlerinin sebepleri nelerdir?

Turkish Studies

f) Üniversite öğrencileri topluluk karşısında konuşurken yaşadıkları psikolojik durum (ve bu psikolojik durumun fiziki durumu nasıl etkilediği) hakkında ne düşünüyorlar?

g) Üniversite öğrencileri topluluk karşısında konuşurken yaşanan heyecanın azaltılması için neler yapılması gerektiğini düşünüyorlar?

2. Yöntem

Bu bölümde araştırma yöntemi, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşma ile ilgili çeşitli görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma, tarama modelinde desenlenmiştir. Karasar (2000) tarama modelini, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemek olarak tanımlamaktadır.

Çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Literatür tarandıktan ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümünde çalışan iki akademisyenin önerileri alındıktan sonra 8 açık uçlu maddeden oluşturulan anket, deneme uygulamasından sonra 7 maddeye düşürülerek uygulanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu hakkında aşağıdaki tabloda gerekli bilgiler verilmiştir:

Tablo 1: Araştırmanın Çalışma Grubu

Yanıtlar	Bölüm	N
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Türkçe Eğitimi	200
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Türk Dili ve Edebiyatı	230
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	İlk ve Acil Yardım	70

Tablo incelendiğinde üç değişik bölümde toplam 500 öğrenciye ulaşıldığı görülmektedir. Bu sayı anket formuna sağlıklı cevap vermediği düşünülen 23 öğrenci elendikten sonra ortaya çıkan çalışma grubudur. Çalışma grubu oluşturulurken 3 öğretim üyesinden görüş alınmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırma için hazırlanmış olan anket formu ile toplanan veriler frekans ve yüzdelik değerleri hesaplanarak analiz edilmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır.

3.1. Topluluk Karşısında Konuşmacı Olarak Görev Almak İstenip İstenmediği ile İlgili Bulgular

“Topluluk karşısındaki herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev almak istiyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 2: Konuşmacı Olarak Görev Almak İsteme Durumu

Yanıtlar	f	%
Evet, topluluk karşısındaki herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev almak isterim.	315	63
Hayır, topluluk karşısındaki herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev almak istemem.	41	8.2
Kararsızım.	144	28.8

Tablodaki verilere dikkat edildiğinde çalışma kapsamındaki üniversite öğrencilerinin % 63'ünün topluluk karşısındaki herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev almak istediği, % 28.8'inin bu hususta kararsız olduğu, % 8.2'nin ise topluluk karşısındaki herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev almak istemediği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu verilerden hareketle öğrencilerin çoğunun topluluk karşısındaki herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev almak istediği ifade edilebilir.

3.2. Topluluk Karşısında Konuşmayı Gerektiren Herhangi Bir Etkinlikte Çok İstenildiği Hâlde Görev Alıp Alınmadığı ile İlgili Bulgular

“Herhangi bir etkinlikte (Bir münazara vb.) topluluk karşısında konuşma fırsatı yakalamanıza ve bu fırsatı değerlendirmeyi istemenize rağmen görev almadığınız durumlar oluyor mu?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 3: Topluluk Karşısındaki Konuşmalarda Görev Alıp Almama Durumu

Yanıtlar	f	%
Evet	301	60.2
Kısmen	80	16
Hayır	119	23.8

Tablodaki verilere dikkat edildiğinde çalışma kapsamındaki üniversite öğrencilerinin % 60.2'sinin topluluk karşısındaki herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev almak istedikleri halde böyle bir fırsatla karşılaştıklarında görev almadıkları, % 16'sının ise böyle bir fırsatta zaman zaman görevden kaçındıkları belirlenmiştir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin çoğunun herhangi bir etkinlikte topluluk karşısında konuşma fırsatı yakalamalarına ve bu fırsatı değerlendirmeyi istemelerine rağmen görev almaktan imtina ettikleri sonucuna ulaşılabilir.

3.3. Topluluk Karşısında Konuşmacı Olarak Görev Almak İstenmemesinin Sebepleri ile İlgili Bulgular

Birinci ve ikinci soruya hayır ve kısmen cevabını veren öğrencilere yöneltilen “Topluluk karşısında konuşmayı gerektiren herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev istememenizin sebep(leri) nelerdir” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 4: Topluluk Karşısında Konuşmacı Olarak Görev İstenmemesinin Sebepleri

Yanıtlar	f	%
Dinleyicilerin davranışları (Alaycı davranışlar gibi)	105	21
Bilgi eksikliği	230	46
Öğretmenin davranışları (Öğrencilerin gururuyla oynanması gibi)	105	21

Turkish Studies

Özgüven eksikliği	85	17
Yanlış veya eksik bilgi verme korkusu	183	36.8
Türkçeye hâkim olmama	36	7.2
Türkçenin sonradan öğrenilmesinden kaynaklanan diksiyon sıkıntıları	73	14.6
Utangaç mizaç	105	21
Kendini doğru ifade edememe ve anlaşılmama endişesi	105	21
Gülünç duruma düşme korkusu	12	2.4
Topluluk karşısında konuşmaya alışkın olmama	230	46
Diksiyon problemleri	37	7.4
Yetişme şekli	49	9.7

Tablonun incelenmesi neticesinde topluluk karşısında konuşmayı gerektiren herhangi bir etkinlikte konuşmacı olarak görev almayan (veya almak istemeyen) üniversite öğrencilerinin bu durumu çeşitli sebeplere bağladıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sebeplere bakıldığında dinleyicilerin ve öğretmenlerin alaycı davranışları, özgüven eksikliği, yanlış veya eksik bilgi verme korkusu, utangaç mizaç, topluluk karşısında konuşmaya alışkın olmama, Türkçeye hâkim olmama, anlaşılmama endişesi gibi bazı hususların ifade edildiği görülmektedir.

3.4. Eğitim Kurumlarında Topluluk Karşısında Konuşma Fırsatının Yeterince Verilip Verilmediği ile İlgili Bulgular

“İlköğretimden üniversiteye kadarki eğitim sürecini düşündüğünüzde eğitim kurumlarımızın topluluk karşısında kendini rahatlıkla ifade edebilen bireyler yetiştirdiğini ve öğrencilere topluluk karşısında konuşma fırsatının yeterince verildiğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 5: Eğitim Kurumlarının Topluluk Karşısında Konuşma Fırsatı Sunma Durumları

Yanıtlar	f	%
Evet	45	9
Hayır	305	61
Kısmen	150	30

Tablo 5’teki verilere dikkat edildiğinde çalışma kapsamındaki üniversite öğrencilerinin % 61’inin eğitim kurumlarının topluluk karşısında kendini rahatlıkla ifade edebilen bireyler yetiştirmediği ve öğrencilere topluluk karşısında konuşma fırsatının yeterince verilmediği düşüncesinde oldukları belirlenmiştir. Bu veriden hareketle eğitim kurumlarının topluluk karşısında kendini rahatlıkla ifade edebilen bireyler yetiştirmediği ve öğrencilere topluluk karşısında konuşma fırsatının yeterince verilmediği sonucuna ulaşılabilir.

3.5. Eğitim Kurumlarında Topluluk Karşısında Konuşma Fırsatının Yeterince Verilmemesinin Sebepleri ile İlgili Bulgular

Dördüncü soruya hayır ve kısmen cevabını veren öğrencilere yöneltilen “Eğitim kurumlarında topluluk karşısında kendini rahatlıkla ifade edebilen bireyler yetiştiremediğini (veya kısmen yetiştirdiğini) ve öğrencilere topluluk karşısında konuşma fırsatının yeterince verilmediğini (veya kısmen verildiğini) ifade ettiniz. Sizce bu durumun sebepleri nelerdir?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 6: Topluluk Karşısında Konuşma Fırsatının Yeterince Verilmemesinin Sebepleri

Yanıtlar	f	%
Sınıflar çok kalabalık olduğu için konuşma fırsatı yeterince bulunamıyor.	190	38
Sınıfta sadece hocanın sorduğu kısa sorulara verilen cevaplar haricinde söz hakkı verilmediği için konuşma fırsatı yeterince bulunamıyor.	245	49
Hep en başarılı öğrencilere söz hakkı verildiği için konuşma fırsatı yeterince bulunamıyor.	202	40.4
Hocanın tepkisinden çekinildiği için yeterince söz hakkı alınamıyor.	318	63.6
Okuma alışkanlığı kazandırılmadığı için zaten öğrencilerin konuşacağı bir şey yok.	81	16.2
Öğrencilerin cesareti yanlış veya eksik cevap verdikleri zaman kırıldığı için öğrenciler topluluk karşısında konuşmak istemiyorlar.	201	40.2
Eğitim kurumlarında sadece çeşitli sınavlara hazırlanıldığı için bu husus çok da önemli görülüyor.	154	30.8
Öğretmenler sadece kendileri bilgi aktarmaya odaklandıkları için öğrenciler topluluk önünde konuşma fırsatını yeterince bulamıyor.	183	36.6
Konferans salonları gibi mekânların eksik olmasından dolayı topluluk önünde konuşma fırsatı yeterince bulunamıyor.	81	16.2
Topluluk karşısındaki konuşmaların sınırlı sayıdaki resmî bayramlarda sadece hitabeti ve görünümü iyi olan öğrencilere yapılmasından dolayı bu fırsat öğrencilere yeterince sağlanamıyor.	127	25.4

Tablodaki verilere dikkat edildiğinde eğitim kurumlarının topluluk karşısında kendini rahatlıkla ifade edebilen bireyler yetiştiremediğini (veya kısmen yetiştirdiğini) ve öğrencilere topluluk karşısında konuşma fırsatını yeterince vermediğini (veya kısmen verdiğini) ifade eden öğrencilerin bu durumu çeşitli sebeplere bağladıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sebeplere bakıldığında topluluk karşısındaki konuşmaların sınırlı sayıdaki resmî bayramlarda sadece hitabeti ve görünümü iyi olan öğrencilere yaptırılması, belli merkezî sınavlara odaklanıldığı için topluluk karşısında konuşmanın ihmal edilmesi, sınıfta daha çok en başarılı görülen öğrencilere söz hakkı verilmesi, ağırlıklı olarak öğretmenin konuştuğu bir sınıf ortamının olması, öğrencilerin yanlış veya eksik cevap verdikleri zaman azarlanmaları gibi bazı hususların ifade edildiği görülmektedir.

3.6. Topluluk Karşısında Konuşurken Yaşanan Psikolojik ve Fizikî Duruma İlişkin Bulgular

“Topluluk karşısında konuşurken yaşadığınız psikolojik durum (ve bu psikolojik durumun fizikî durumunuzu nasıl etkilediği) hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri Tablo 7 ve 8’de verilmiştir.

Tablo 7: Topluluk Karşısında Konuşurken Yaşanan Psikolojik Durum

Yanıtlar	f	%
Sinirlerin gerilmesi	45	9
Aşırı düzeyde heyecanlanma	325	65
Endişelenme	200	40
Dinleyicilerin konuşma sırasında kendisi hakkında ne	176	35.2

Turkish Studies

düşündüklerinin düşünülmesi		
Bütün gözlerin kendi üzerinde olduğunu düşünerek utanma	199	39.8
Söyleyeceklerini unutma korkusu yaşama veya unutma	183	36.6
Nasıl hareket edileceği konusunda tereddüt yaşama	145	29
Anlatılacakların birbirine karışması endişesi	200	40
Hızlı konuşarak bir an önce konuşmamın bitmesini isteme	190	38
Sorulan soruları anlayamama ve bu sorulara cevap vermede sıkıntı yaşama	170	34
Eleştirilmekten korkma	135	27
Kendini tam olarak ifade edemediğini düşünerek kendini küçük ve değersiz görme	35	7
Söylediklerini doğru ve etkili bir biçimde ifade edip edememe hususunda kendini konuşma anında sorgulama	127	25.4
Bayılma endişesi	27	5.4
İhtiyarı dışında gülme korkusu	60	12

Tablonun incelenmesi neticesinde araştırma kapsamındaki öğrencilerin topluluk karşısında konuşurken sinirlenme, aşırı bir düzeyde heyecan yaşama, eleştirilmekten korkma, söyleyeceklerini unutma veya unutma korkusu yaşama, kendilerini küçük ve değersiz görme, ihtiyarı dışında gülme korkusu yaşama gibi çeşitli psikolojik durumlar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8: Topluluk Karşısında Konuşurken Yaşanan Fiziki Durum

Yanıtlar	f	%
Kalp atışlarının hızlanması	28	5.6
Gözlerin topluluktan kaçırılması	100	20
Ayaklarla oynama ve ayakları çapraz hale getirme	35	7
Kelimeleri doğru telaffuz edememe, yutma	201	40.2
Terleme	90	18
Titreme	200	40
Yüzün kızarması	225	45
Baş ağrısı	7	1.4
Kekeleme	90	18
Ayakta durmakta sıkıntı yaşama	27	5.4
Sesin titremesi	272	45.4
Ağzın kuruması	35	7
Gereksiz el kol hareketlerinin yapılması	73	14.6
Görmeye bulanıklık yaşama	11	2.2
Parmaklarla oynama	109	21.8
Sesin kısılması	27	5.4
Başın öne eğilmesi	45	9

Turkish Studies

Ellerin kasılması	10	2
Nefesin kesilmesi	11	2.2
Burnun akması	5	1
Nefesin ayarlanmasında güçlük çekilmesi	170	34

Tablonun incelenmesi neticesinde öğrencilerin vücutlarında topluluk karşısında konuşurken görmede bulanıklık, ellerin kasılması, nefesin kesilmesi, gözlerin topluluktan kaçırılması, ayaklarla oynama ve ayakları çapraz hale getirme, ellerin kasılması gibi yaşanan kaygı düzeyine bağlı olarak ortaya çıkan fizikî bazı durumlar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

3.7. Topluluk Karşısında Konuşurken Yaşanan Heyecanın Azaltılması İçin Neler Yapılması Gerektiğine İlişkin Bulgular

“Topluluk karşısında konuşurken yaşanan heyecanın azaltılması için neler yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar ve bu cevapların frekans analizleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 9: Topluluk Karşısında Yaşanan Heyecanın Azaltılması

Yanıtlar	f	%
Öğretmenlerin öğrenciyi azarlamaması gerekir.	221	44.2
Öğrencilerin topluluk karşısında konuşma hususunda daha çok motive edilmesi gerekir.	178	35.6
Çeşitli etkinliklerde ön hazırlık ve pratik yapılarak konuya hâkim olunması gerektiği konusunda öğrenci bilinçlendirilmelidir.	90	18
Aileler çocukların kendini ifade edebileceği uygun bir ortam oluşturmaları konusunda eğitilmelidir.	201	40.2
Diksiyon dersinin içeriğine sahip kurslar düzenlenmelidir.	88	17.6
Öğrenciler derslerde aktifleştirilmelidir.	112	22.4
Tiyatro ve şiir geceleri düzenlenmelidir.	101	20.2

Tablo 9'un incelenmesi sonucunda topluluk karşısında konuşurken yaşanan heyecanın azaltılması için öğretmenlerin öğrenciyi azarlamaması, çocukların kendini ifade edebileceği uygun bir aile ortamının oluşturulması konusunda ebeveynlerin eğitilmesi, öğrencilerin derslerde aktifleştirilmesi, tiyatro ve şiir geceleri düzenlenmesi gibi hususların ifade edildiği görülmektedir.

4. Sonuçlar ve Öneriler

Bu araştırmada dinleyicilerin ve öğretmenlerin alaycı davranışları, bilgi ve özgüven eksikliği, yanlış veya eksik bilgi verme korkusu, utangaç mizaç, topluluk karşısında konuşmaya alışkın olmama, Türkçeye hâkim olmama, kendini doğru ifade edememe ve anlaşılmama endişesi gibi sebeplerle üniversite öğrencilerinin çoğunun topluluk karşısında konuşmayı gerektiren etkinliklerde görev almak istemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin çoğunun topluluk karşısındaki konuşmaların sınırlı sayıdaki resmî bayramlarda sadece hitabeti ve görünümü iyi olan öğrencilere yaptırılması, belli merkezî sınavlara odaklanıldığı için topluluk karşısında konuşmanın ihmal edilmesi, sınıfta daha çok en başarılı görülen öğrencilere söz hakkı verilmesi, daha çok öğretmenin konuştuğu bir sınıf ortamının olması, öğrencilerin yanlış veya eksik cevap verdikleri zaman azarlanmaları gibi sebeplerle eğitim kurumlarımızın topluluk karşısında kendini rahatlıkla ifade edebilen bireyler

yetiştir(e)mediği ve öğrencilere topluluk karşısında konuşma fırsatının yeterince veril(e)mediği düşüncesinde oldukları da tespit edilmiştir.

Araştırmada üniversite öğrencilerinin topluluk karşısında konuşurken yaşadıkları sinirlenme, aşırı düzeyde heyecanlanma, eleştirilmekten korkma, söyleyeceklerini unutmaya veya unutmaya korkusu yaşama, kendilerini küçük ve değersiz görme, ihtiyarı dışında gülme korkusu yaşama gibi çeşitli psikolojik; görmede bulanıklık, ellerin kasılması, nefesin kesilmesi, gözlerini topluluktan kaçırılması, ayaklarla oynama ve ayakları çapraz hale getirme, ellerin kasılması gibi yaşanan kaygı düzeyine bağlı olarak ortaya çıkan fizikî bazı durumlar da belirlenmiştir.

Gerek üniversite gerekse üniversite öncesi eğitimde öğrencilerin topluluk karşısında yaşadıkları konuşma kaygısının azaltılması için sınıfta öğrencinin azarlanmaması, öğrencilerin daha çok motive edilmesi, çeşitli etkinliklerde ön hazırlık ve pratik yapılarak konuya hâkim olunması gerektiği konusunda öğrencilerin bilinçlendirilmesi, ailelerin çocukların kendini ifade edebileceği uygun bir ortam oluşturmaları konusunda eğitilmesi gibi çeşitli tedbirlerin alınması gerektiği hususu araştırmanın ortaya koyduğu diğer bir veridir.

Topluluk karşısında yaşanan kaygı durumları ve sebepleri eğitimcilerin ve topluluk karşısında konuşma kaygısı yaşayan öğrencilerin dikkatine sunularak öğrencilerin özgüven kazanması ve topluluk karşısında konuşma kaygısını azaltması sağlanabilir. Konuşarak iletişim kurmadaki kaygı düzeyinin azalması durumunda bireylerin hem sosyal hayatta hem de iş ve okul yaşamında daha başarılı olacakları düşünülmektedir. Hata yapma kaygısından ve özgüven eksikliğinden kaynaklanan topluluk karşısına çıkma korkusu, başarısızlıkların da temelini oluşturmaktadır. Kişinin kendine güven duyup duymaması ise, aslında daha çocukluk çağlarından itibaren yetiştirilme tarzıyla alakalıdır. Kendisine değer verilerek ve önemsenerek yetişen bireyde güven duygusu eğitim kurumlarında daha ilk yaşlarda yerleşmeye başlar. Eğer, öğrenciye başarabilme duygusu, daha ilk sınıflardan itibaren verilirse, öğrencinin kendine olan güveni artacak (Sargın, 2006: 125), bunun sonucunda da bireyin topluluk karşısında konuşurken yetersiz bir iletişimci ve olumsuz kişisel özelliklere sahip bir birey olarak algılanmasına yol açan iletişim kaygısı yaşanmayacaktır.

KAYNAKÇA

- CALP, M. (2005). *Türkçe Öğretimi*. Konya: Eğitim Kitapevi.
- CARNEGIE, D. (1995). *Etkili Konuşmanın Çabuk ve Etkili Yolu*. İstanbul: Yaprak Yayınları.
- CONDRILL, J. ve BOUGH, B. (2000). *101 İletişim Yolu*. (Çev.: Aslı Şahin), İstanbul: Beyaz Yayınları.
- DEMİR, T. (2010). Konuşma Eğitiminde Benmerkezci Konuşmaya Yönelik Bir Deneme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 415-430.
- DEMİREL, Ö. (2010). *Eğitim Sözlüğü*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- ERGİN A. (2008). *Eğitimde Etkili İletişim*. Ankara: Anı Yayınları.
- GÜNDÜZ, O. (2007). *Konuşma Eğitimi, İlköğretimde Türkçe Öğretimi*. İçinde: Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol (Editörler), Ankara: Pegem A Yayınları.
- GÜNEŞ F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınları.
- GÜRZAP, C. (2010). *Söz Söyleme ve Diksiyon*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- KARASAR, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

-
- KÖSELER, A. (2006). *Lise Öğrencilerinde İletişim Kaygısı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale: On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZ, F. (2006). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anı Yayınları.
- ÖZBAY, M. (2009). *Anlama Teknikleri II Dinleme Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- ÖZÇAY M. (2001). *Sesler Sözler Etkiler*. İstanbul: Sosyal Yayınları.
- SARGIN, M. (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma Becerilerinin Değerlendirilmesi -Muğla İli Örneğinde-*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla: Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TEMİZYÜREK, F., ERDEM, İ. ve TEMİZKAN, M. (2011). *Konuşma Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- VURAL, B. (2007). *Toplum Önünde Etkili ve Başarılı Konuşma Prezantasyon-Sunum*. İstanbul: Hayat Yayınları.